

Zijn herfstkalvers het voordeligst?

Tjark Boxem

Bij een najaarskalvende veestapel zijn de krachtvoerkosten per koe veelal hoger dan bij een voorjaarskalvende veestapel. Met in de herfstkalvende dieren kan echter extra geprofiteerd worden van de wintermelktoeslag. De periode waarover de wintermelktoeslag wordt uitbetaald is niet voor alle melkfabrieken gelijk, maar ligt globaal tussen half september en 2^e helft januari. Ook de hoogte en de opbouw van de toeslag is niet in alle gevallen gelijk. Hoe de extra krachtvoerkosten zich verhouden tot het profijt van de wintermelk-toeslag wordt aan de hand van gegevens van het proefbedrijf Zegveld duidelijk gemaakt.

Het proefbedrijf Zegveld

Dit bedrijf, gelegen op veengrasland, heeft een veebezetting van circa 2,1 grasdiereenheden per ha en is daarmee qua ruwvoer zelfvoorzienend. In de zomer worden de melkkoeien in hoofdzaak dag en nacht geweid en tijdens de stalperiode vrijwel uitsluitend gevoerd met graskuil. In beide gevallen wordt het gras- c.q. graskuilrantsoen aangevuld met mengvoer.

Binnen deze bedrijfsopzet zijn gemiddelde productiecijfers berekend op basis van 305 dagen van respectievelijk vaarzen en oudere koeien die hebben gekalfd in de periode eind 1988 tot en met begin 1996. Wat de lactatiewaarde betreft is gerekend met de lactatiewaarde op het moment van droogzetten.

Verder is onderscheid gemaakt tussen dieren die hebben gekalfd in oktober tot en met december (herfstkalvers), januari en februari (winterkalvers) en in de periode maart tot en met mei (voorjaarskalvers). Daarnaast is ook de gemiddelde hoeveelheid opgenomen krachtvoer berekend.

Productie en opgenomen mengvoer

In tabel 1 staan per groep de gemiddelde productiecijfers en de krachtvoeropname van vaarzen en oudere koeien.

De vaarzen hebben allemaal gekalfd op een gemiddelde leeftijd van twee jaar. Het gemiddelde gewicht vlak na kalven bedroeg voor de opeenvolgende groepen respectievelijk 530, 534 en 547 kg. De gemiddelde melkproductie van de herfstkalvers was ongeveer een 200 kg melk hoger dan die van de winterkalvers en deze produceerden op hun beurt weer een kleine 300 kg meer dan de voorjaarskalvers.

De herfstkalvers stonden de eerste 120 à 150 dagen van de lactatie op stal. Deze belangrijke productieperiode speelde zich voor de voorjaarskalvers voornamelijk af tijdens de eerste maanden van de weideperiode. Kennelijk is het voor vaarzen onder die omstandigheden niet gemakkelijk om hun productiecapaciteit waar te maken. Ook liggen de gemiddelde gehalten van deze groep vaarzen op een lager niveau, maar

Tabel 1 Gemiddelde productie en krachtvoeropname van vaarzen en oudere koeien (305 dagen)

Groep	Melk (kg)	Vet (%)	Eiwit (%)	Meetmelk ¹⁾ (kg)	Lactatiewaarde	Mengvoer (kg)
Vaarzen						
Herfstkalvers	6400	4,50	3,44	6815	101	1810
Winterkalvers	6205	4,49	3,36	6575	98	1565
Voorjaarskalvers	5920	4,34	3,34	6155	93	1280
Koeien						
Herfstkalvers	7970	4,58	3,50	8590	100	2030
Winterkalvers	7960	4,39	3,42	8365	96	1795
Voorjaarskalvers	7860	4,47	3,42	8330	97	1705

¹⁾ Melk met 4 % vet en 3,30 % eiwit

Tabel 2 Gemiddelde melkprijs en saldo melkopbrengst - mengvoerkosten (afgeronde bedragen)

Groep	Melkprijs (ct)	Melkopbrengst (f)	Mengvoer (f)	Saldo (f)
Vaarzen				
Herfstkalvers	76,8	4915	635	4280
Winterkalvers	74,4	4615	550	4065
Voorjaarkalvers	73,4	4345	450	3895
Koeien				
Herfstkalvers	77,9	6210	710	5500
Winterkalvers	74,2	5905	630	5275
Voorjaarkalvers	75,5	5935	595	5340

op zich is dit met een lange periode van dag en nacht weiden niet zo verwonderlijk. De verschillen in productie en gehalten tussen de herfst- en voorjaarkalvers tekenen zich ook heel duidelijk af in het niveau van de gemiddelde lactatiewaarde. De winterkalvers nemen wat dit betreft een tussenpositie in.

De gemiddeld opgenomen hoeveelheid mengvoer is het hoogst bij de herfstkalvers. Het verschil met de winterkalvers (januari/februari) bedraagt gemiddeld 245 kg mengvoer per vaars. Het verschil met de voorjaarkalvers (maart t/m mei) is 530 kg mengvoer per vaars. Hier staat echter een gemiddelde meerproductie aan meetmelk van respectievelijk 240 en 660 kg tegenover.

Bij de oudere koeien zijn de productieverschillen tussen de groepen aanmerkelijk kleiner. Op basis van melkproductie zien we geen verschil tussen de herfst- en winterkalvers. Maar door de gemiddeld hogere gehalten is bij de herfstkalvers de gemiddelde lactatiewaarde duidelijk hoger.

De melkproductie van de voorjaarkalvers ligt gemiddeld 100 kg lager dan die van de winterkalvers. Maar het hogere gemiddelde vetgehalte bij de voorjaarkalvers maakt dat de gemiddelde lactatiewaarde zelfs nog op een iets hoger niveau is uitgekomen.

Het verbruik aan mengvoer is gemiddeld per koe het hoogst bij de herfstkalvers. Het verschil met de winterkalvers bedraagt 235 kg per koe en het verschil tussen winter- en voorjaarkalvers gemiddeld slechts 90 kg.

Het verschil in opgenomen hoeveelheid krachtvoer tussen de oudere koeien en de vaarzen bedraagt bij zowel de herfst- als winterkalvers circa 225 kg. Bij de voorjaarkalvers is dit ver-

schil veel groter en is 425 kg. Gelet op dit verschil en op het gemiddeld lagere productieniveau van de voorjaarkalvende vaarzen kan de conclusie worden getrokken dat deze groep met name in de tweede helft van de weideperiode te krap is bijgevoerd.

Financiële aspecten

Aan de hand van de gegevens uit tabel 1 is van de afzonderlijke groepen vaarzen en oudere koeien de gemiddelde melkprijs berekend over een lactatieperiode van 305 dagen. Gerekend is met actuele gemiddelde vet- en eiwitprijzen. Ook is rekening gehouden met allerlei heffingen, de toeslag voor wintermelk en de korting voor zomer melk. Wat de mengvoerkosten betreft is gerekend met een prijs van f 35,- per 100 kg.

In tabel 2 zijn de melkopbrengsten, mengvoerkosten en het daaruit berekende saldo naast elkaar gezet.

Uit de berekening blijkt dat zowel bij de vaarzen als oudere koeien de gemiddelde melkprijs op basis van 305 lactatiedagen het hoogst is bij de herfstkalvers. In vergelijking met de winterkalvers bedraagt het prijsverschil per kg melk gemiddeld respectievelijk 2,4 en 3,7 cent per kg melk. Dit prijsverschil komt gemiddeld gezien voor globaal 50 % voor rekening van de wintermelktoeslag, terwijl eveneens 50 % is toe te schrijven aan het verschil in vet- en eiwitgehalte van de geleverde melk.

Ten opzichte van de voorjaarskalvende vaarzen heeft de melk van de winterkalvers 1 cent per kg meer opgebracht. De toeslag op de wintermelk van de voorjaarkalvers weegt niet op tegen de hogere gehalten van de winterkalvers.

Bij de koeien zien we tussen de winter- en voorjaarkalvers ook een verschil in melkprijs. Maar hier is de melkprijs bij de voorjaarkalvers het hoogst. Ook hier wordt het prijsverschil voor ongeveer 50 % veroorzaakt door de wintermelktoeslag en voor de andere helft door het hogere gemiddelde vetgehalte.

Het gaat uiteindelijk om het behaalde saldo melkoprangst - mengvoerkosten. Het blijkt dat dit bij beide diercategorieën het hoogst is voor de herfstkalvers. Het saldo van de voorjaarskalvende vaarzen is het laagst, terwijl bij de koeien het verschil tussen winter- en voorjaarkalvers slechts van bescheiden omvang is.

Tot slot

Door de wintermelktoeslag mag, op basis van 305 lactatiedagen en bij gelijke gehalten, met een veestapel die gemiddeld rond 15 november kalft ten opzichte van rond 1 februari, een hogere gemiddelde melkprijs worden verwacht van ongeveer 1,5 cent per kg. Door de wintermelktoeslag ligt ook de gemiddelde melkprijs van een veestapel die rond 1 april kalft op een hoger niveau dan die van een veestapel die rond 1 februari kalft. Dit verschil komt neer op ongeveer 0,8 cent per kg melk. Deze lijn komt uit het Zegveld-voorbeeld niet altijd even duidelijk naar voren omdat de gehalten tussen de verschillende

groepen vaarzen en oudere koeien aanmerkelijk verschilden.

Al met al valt uit de gegevens van het proefbedrijf Zegveld af te lezen dat het saldo melkoprangst - mengvoerkosten bij zowel herfstkalvende vaarzen als oudere koeien hoger is dan op welk ander moment van kalven. Dit verschil in saldo wordt echter geringer indien bijvoorbeeld kalveren geboren na 1 februari nogal wat duurder zouden zijn dan die welke in de herfst zijn geboren. Bij de zwartbonte stierkalveren was, gerekend over een periode van negen jaar, het gemiddelde verschil circa f 50,-. In zes van de negen jaar waren de zwartbonte stierkalveren in het voorjaar duurder dan in de herfst en in drie jaar was het omgekeerde het geval. Bij zwartbonte vaarskalveren, die gemiddeld circa f 130,- goedkoper waren dan stierkalveren, was er weinig prijsverschil tussen voorjaar- en herfstkalveren.

Het saldo melkoprangst - mengvoerkosten ligt bij de oudere koeien gemiddeld ruim f 1200,- hoger dan bij vaarzen. Omgerekend per kg melk bedraagt het saldo respectievelijk 66 en bijna 68 cent voor vaarzen en voor de oudere koeien. Dit betekent dat het aantrekkelijk is en blijft het quantum vol te melken met zo weinig mogelijk vaarzen. Houdt dus niet meer vaarzen aan dan strikt voor vervanging van oudere koeien nodig is.

Het saldo is voor herfst kalvende koeien en vaarzen het hoogst.

